

Слово на Негово Високопреосвещенство Пловдивския митрополит Николай по повод молебена, отслужен на 3 март 2025 г.

Обични в Господа Иисуса Христа, братя и сестри,

Преди 147 години, на този ден, в Сан Стефано е подписан предварителен мирен договор между Руската империя и Османската империя, с който е сложен край на войната между тях от 1877 – 1878 г. В този договор са посочени примерните, неокончателни окупационни зони и зони на влияние, които всяка от двете империи ще има в бъдеще на Балканите и в Кавказ. С договора от Сан Стефано Сърбия и Румъния получават държавна независимост, а статутът на България е оставен за допълнително доуточняване. Датата на подписването на този неокончателен договор между Руската и Османската империи ние празнуваме като ден на Освобождението на България.

На масата на преговорите в Сан Стефано няма българи. Няма българи и няколко месеца по-късно на масата на преговорите за сключване на окончателния Берлински договор. В онези драматични месеци в началото на 1878 г. България не е субект на международните отношения. Тя е обект – територия, която бива ту уголемявана, ту намалявана и рязана на парчета, в зависимост от представите на тогавашните велики сили за това как трябва

да изглежда балансът на силите между тях.

Всички знаете как е изглеждал този баланс и няма нужда да го припомним. Поуката е, че когато не си субект на собствената си съдба, когато не си субект на историята, си обект. Няма как да ни допуснат на масата на преговорите, ако преди това не сме заявили достатъчно ясно кои сме и не сме предявили онези наши нотариални актове върху историята, които ни дават право да участваме в подобни разговори, особено в разговори, които пряко засягат съдбата на нашата страна и на нашия народ.

Много добре разбирате защо казвам това. В момента започват отново да текат разговори, в които България не е поканена да участва, а в най-добрия случай може да ги наблюдава, онлайн. Не може тук да не си спомним думите на Еклесиаста, който е казал: Каквото е било, то е и сега, и каквото ще бъде, то е вече било, – и Бог ще повика назад миналото (Екл. 3:15). По всичко личи, че в момента Бог вика назад миналото. А за да не бъде каквото е било, за да не се повтарят ситуации от преди 147 години, днес ни е необходимо пълно обединение на националните ни сили, пълно единство на волята, концентрация на всички ни потенциал и задълбочен разговор за това как си представяме бъдещето на страната ни в този бурен свят.

Преди три години, две седмици след като започна войната в Украйна, на този същия ден, си позволих да кажа, че тази война има един аспект, който ни засяга съвършено пряко, защото точно тази война се поведе директно в душите ни. Православна Русия обяви война на православна Украйна. Три години вече православни хора се избиват взаимно. Три години, в които българските политици вместо от първия миг да апелират към православния християнски морал и от тази позиция да се включат най-активно в посреднически мисии за незабавно спиране на войната, оставиха тази роля на други, докато те по стара българска традиция се чудеха на страната на коя от великите сили да застанат и изчисляваха ползите за бюджета от продажбата на снаряди.

Преди три години, само две седмици след началото на войната, ние посочихме кой е нотариалният ни акт върху историята, който ни дава суверенното, неоспоримо и неотменимо право да апелираме незабавно към воюващите страни да спрат тази братоубийствена война, която разкъсва православния свят и нанася огромни щети на Христовата църква на земята. Нашите права за това да сме активен участник в решаването на този конфликт произтичат от факта, че ние сме страната на делото на св. св. Кирил и Методий, на св. Климент Охридски, на кирилицата, на православната

книжнина на български език, който е езикът на цялото източно славянство, на свети Киприян Български, митрополит Киевски, Московски и на цяла Русия, и на десетките и стотици безименни български свещеници и монаси, които през Средните векове са поемали по пътя на североизток, за да вградят душите си и животите си в цивилизационните темели на това, което днес се нарича Русия и Украйна.

Да, Русия ни е освободила преди 147 години – руски, украински, румънски, грузински, финландски и други воители са се били и са ляли кръвта си по нашите земи, за да сме ние днес свободни и ние сме благодарни за това и поменаваме тяхното дело на всяка света Богослужба.

Но, както и друг път сме казвали, Русия дойде да ни освобождава заради вярата, заради общата ни принадлежност към православната християнска цивилизация. А по неведомите Божии пътища вероятно и за да изплати един свой дълг към нас, които сме ги освободили седемстотин години по-рано от мрака на невежеството и езичеството и сме им дали да видят Иисус Христос, който е казал: Аз съм светлината на света; който Ме последва, той не ще ходи в мрака, а ще има светлината на живота (Йоан 8:12).

Днес може да сме по-малки, но това не означава, че трябва да се отказваме от историческите си права, които по Божия промисъл са нашият дял. А именно, правото, но и задължението да помогнем за разрешаването на спора на Русия с Украйна не с оръжие, а на базата на православните ценности и принципи, които те са научили благодарение на нас.

Мислех си, надявах се преди три години, че нашите светски политици ще осмислят каква роля би могла да има България за разрешаването на този тежък конфликт. Роля, произтичаща от историческото ни духовно значение. Каква роля би могла да има България, включително и в създаването на съвместна група за разрешаване на конфликта с другите православни страни в Европейския съюз – Гърция, Кипър и Румъния. Нашите политици, за жалост, точно в този исторически миг бяха затънали и продължават да тънат в една нелепа вербална гражданска война, сякаш за да ни докажат на практика колко е прав Спасителят, когато казва: Всяко царство, разделено на части една против друга, запустява, и дом, разделен на части една против друга, пропада (Лука 11:17).

Забравихме най-важното, което сме, пропускаме най-важната ни характеристика, най-главната черта на нашата идентичност, а именно, че сме православен християнски народ. Не империя в светския смисъл, но

„империя на духа“. Нямаме време да вдигнем взор от дребни крамоли и сметки, и заради това, че не можем да осъзнаем мисията, която ни е възложена по Божи промисъл, пропускаме историческите си шансове. Ако не можахме да помогнем за спирането на войната, то поне ще помогнем ли за установяването на мира? Ще попита ли нашата държава на базата на кои принципи ще се възстанови мирът? На принципа на братското всеопрощение и покаяние в Христа? Или на стария римски принцип „Vae victis!“ („Горко на победените!“)?

Влизаме в дните на Великия пост в очакване на Възкресението на Спасителя на света. Нека помолим Бог да даде сили на всички да се преборят със страстите, а заедно с Христовото Възкресение да възкръсне и надеждата, че в този свят ще има повече любов и по-малко омраза и желание за отмъщение. Това ми се струва, че би следвало да бъде позицията на българската държава в следващите дни и седмици, а доколкото зависи от мен, бих искал такава да бъде и позицията на нашата Църква.

Някой ще каже, че не е работа на Църквата да се занимава с геополитика. Разбира се, че не е. Нито с геополитика, нито с каквато и да е политика. Работа на Църквата е да припомним какви са принципите и ценностите на светото Православие, да се моли за мир и да гарантира и осигурява спасението на своя Богохраним народ. И да подканя светските власти да не се чудят коя страна да заемат, а да заемат позицията, която би заел Иисус Христос.

Когато си отговорите на въпроса каква би била позицията на Иисус Христос по отношение на тази война, тогава ще си отговорите и на въпроса каква следва да бъде позицията на България. Само тогава и само ако си спомним, че сме най-старата православна държава, а и изобщо най-старата държава в Европа, ние ще можем да имаме претенцията нашето мнение да бъде слушано и да сме не обект, а субект на историята.

Използвам случая, за да благодаря на г-н кмета на град Пловдив, на общинските съветници и на другите светски власти в Богоспасаемия град Пловдив и любимата ни епархия, и да им кажа с думите на Спасителя: „Не бойте се!“.

Докато между нас има такова разбирателство и хармония, на каквото се радваме отколе в нашия град, докато всички заедно, с една съборност и чувство на взаимно уважение се грижим за мира, земното добруване и душевното спасение на поверения ни благочестив и добър народ, никакви

стихии на времето няма да ни сломят.

Не забравяйте, че Православната църква е оня кораб, който всякога е превеждал нашия народ през бурите, тя е която е подготвила Освобождението, което празнуваме днес, и тя ще бъде спасителният пристан, ако дойдат тежки времена. Аз като Ваш митрополит ви гарантирам и обещавам, че каквото и да става, светата Православна църква в този град и в тази епархия ще бъде най-сигурната ви опора, че няма да отстъпим нито на йота и няма да направим компромис с вярата ни и принципите ни, и заедно с благочестивото ни свещенство ще се молим и трудим за благоденствието, мира, здравето и душевното спасение на нашия благочестив народ.

Бог да пази България!

Честит и благословен празник!

bg-patriarshia.bg